

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Cap. V. Impedimentum quartum. Cognatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

2. Linea est illa series personarum, quæ per varias generationes descendunt à prædicto stipite. Hæc autem quadruplex est.

3. Prima vocatur Recta, quam scilicet constituunt ex personarum, quarum una est ab alia, sive sint ascendentes, ut Avus, Atavus, Abavus, sive descendentes, ut Pater, Filius, Nepos, Pronepos, Abnepos. Idem dicitur, tum hic, tum in sequentibus, de fœminis Avia, Atavia, &c. Filia, Neptis, &c.

4. Secunda vocatur Transversalis, seu Collateralis, quam constituunt ex personarum, quæ licet descendant ab eodem stipite, v. g. Titio; tamen una non descendit ab alia, ut frater, soror, Consobrina.

5. Tertia vocatur æqualis, estque eadem dicta transversalis, quando eadem dictæ personæ distant æqualiter à stipite v. g. à dicto Titio; ut frater, ac soror ex eodem patre, &c.

6. Quarta vocatur inæqualis, estque eadem dicta transversalis, quando eadem dictæ personæ distant inæqualiter ab eodem stipite, ut frater, & sororis filius; qui certe inæqualiter distant à prædicto Titio, frater enim est in primo gradu, sororis autem filius in secundo cum eodem Titio prædicto.

7. Gradus denique, ducta metaphora à scalis, est illa distantia, quæ intercedit inter dictas personas.

8. Iam verò quoniam computatio prædictorum graduum inter memoratas personas, alia est apud Iura Canonica pro Matrimonio dirigendis, quæ solum nunciant quatuor gradus, alia apud Iura Civilia pro successio- nibus constituendis, quæ numerant gradus decem, ideo nos computationem Canonice hic explicabimus, ex- plicaturi civilem, cum de Testamentis.

9. Ad Canonice igitur computationem cognoscen- tem, Tres sunt Regule menti figendæ. Prima, pro linea recta. Secunda pro linea transversali æquali. Tertia, pro transversali inæquali. Et quamvis hæ regulæ satis sint planæ, tamen moneo Lectorem, difficulter à sola earum lectione easdem perfecte percepturum: opem ergo Præ- ceptoris periti submisso animo querere, ne dedignetur.

PRIMA REGULA PRO LINEA RECTA.

10. In hac linea tot sunt gradus, quot sunt personæ,

seu quot sunt factæ generationes, sed dempto stipite, Exempli gratia.

PATER TITIVS, STIPES.

Filius, qui vocetur Antonius
Nepos Bartolus
Pronepos Cæsar
Abnepos Didacus.

11. In hac igitur linea, Antonius est in primo gradu conjunctus cum Titio, quia dempto ipso stipite, qui est ipse Titius una remanet persona. At Bartolus est in secundo gradu cum dicto Titio, quia Titio dempto, duæ remanent personæ, seu duæ factæ sunt generationes, Titius enim generavit Antonium, Antonius Bartolum: sic de cæteris.

SECUNDA REGULA PRO LINEA Transversali in distantia æquali.

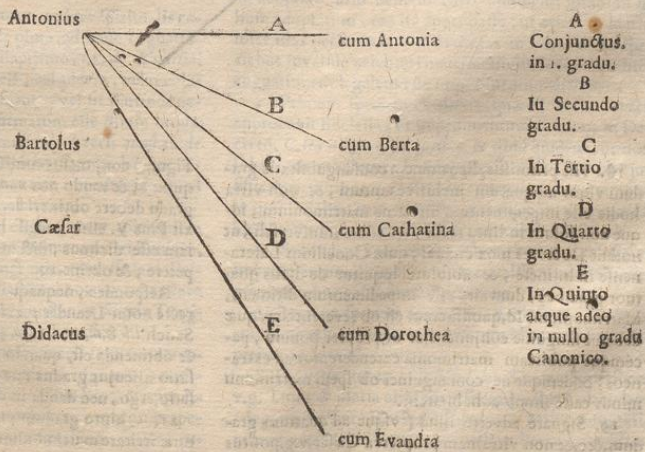
12. In hac linea, tot gradibus una persona distat ab alia, quot gradibus illa una distat à communi stipite, dempto tamen ipso eodem stipite. Hinc Antonius frater & Antonia soror uno gradu inter se distant, atque adeo Antonius est in primo gradu consanguinitatis cum Antonia, quia uno gradu distant à Patre, & sic de cæteris in hunc modum.

Antonius est in 1. gradu cum Antonia.
Bartolus in 2. gradu cum Berta.
Cæsar in 3. gradu cum Catharina.
Didacus in 4. gradu cum Dorothea.

TERTIA REGULA PRO LINEA Transversali in distantia inæquali.

13. In hac tot gradibus una persona distat ab alia, quot gradibus illa persona, quæ est à stipite remotior, distat à eodem stipite, dempto tamen pari modo, ipso eodem stipite. Unde Antonius prædictus distat in secundo gradu à Berta, quia Berta, quæ est remotior à Titio stipite, distat ab ipso Titio duobus gradibus, dempto nimirum eodem dicto stipite, in hunc modum usque ad quartum gradum, nam in quinto nulla est consanguinitas.

TITIVS PATER, STIPES.

14. Quod notavimus in Antonio, idem nota in cæte- ris proportionaliter, nam Bartolus, v. g. cum Dorothea est in quarto gradu, & sic de gradibus superioribus.

15. Nota Secundo, quod dictum est de Antonio res- pectu Bertæ, & de cæteris collocatis in eadem linea sinistra

respectu collocatorum in linea dextra, idem dici debere de Antonia respectu Bartoli, cæterisque collocatis in li- nea dextra respectu collocatorum in linea sinistra.

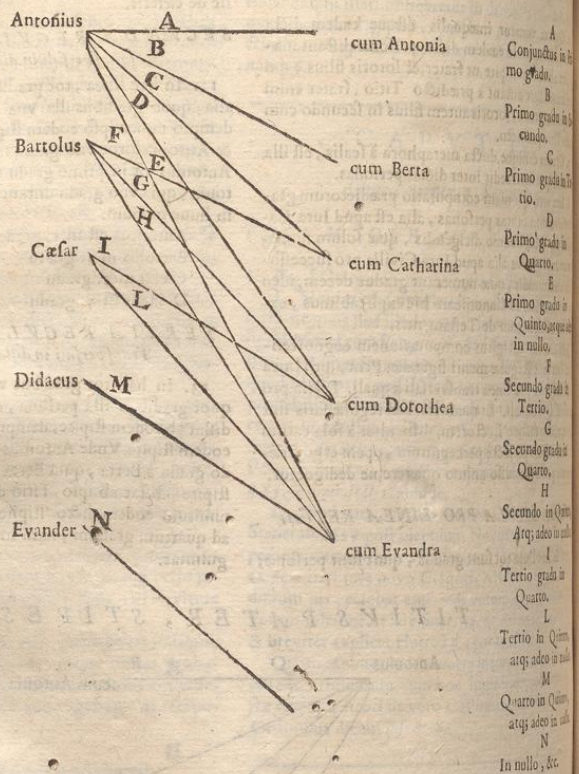
16. Nota diligenter Tertiò. Doctrinam sequentem. Quamvis distantia remotior sit illa, quæ consanguinitatis gradus

gradus constituat: ut dictum est (qui gradus, quando non exeunt à quarto, sunt necessario dispensandi à Pontifice, ut dicemus in matrimonialis inmundis inter consanguineos) tamen solet etiam considerari gradus proximior, & de illo juxta Bullam Pii V. debet obtineri ab eodem Pontifice declaratio, quod is gradus proximior matrimonio non officiat, modo infra de dispensat. cap. 9. §. 7. distinctius explicando, quæ distinctio est omnino videnda. Vnde quia dictus Antonius, v. g. distat vno gradu à Titio, prædicta verò Berta distat duobus gradibus ab eodem Titio, ideo sic consuevimus loqui: Antonius distat primo in secundo gradu à Berta, seu Antonius, & Berta sunt conjuncti, seu sunt in primo, & secundo gradu, seu

in primo, cum secundo gradu à stipite, & sic de ceteris plures consanguinitates quas fore qui habet ex parte Matris, quæ certè plures consanguinitates explicat, stinctè debent à potentibus dispensationem, si plures habeant, ut infra distinctius advertemus, inquam, prædictis modis explicati duntaxat non perferat addit illud ab vno stipite.

17. Ut id explicatius habeas sequentem figuram aspice, & lege; memor, hic etiam locum habet notationes num. 1. 4. allatas.

TITIVS PATER, STIPES.

18. His præmissis, dico omnem consanguinitatis gradum vsque ad quartum inclusivè tantum, & non ultra hodie esse impedimentum dirimens matrimonium, idque non solum in linea recta; sed etiam transversali, ut notant Doctores mox citandi, quia Concilium Lateranense indistinctè, & absolute loquitur de dictis quatuor gradibus, dum ait, esse impedimentum dirimens, Matrimonium. Id, quod factum est ob reverentiam, quæ debetur sanguine conjunctis, & ut, propter bonum, pacemque publicam matrimonia extenderentur ad extraneos, & seditque ne consanguinei ob spem matrimonii minus castè simul cohabitarent.

19. Signatè adverte illud (vsque ad quartum gradum, &c. & non ultra) nam propterea Cæsar, v. g. positus in figura respectu Evandræ, quia est in quinto gradu cum ipsa, nullam cum ea consanguinitatem habet, vnde rest illam ducere sine vlla dispensatione, ut clarè habet Textus, C. fin. de consanguin. & passim Doctores, ut Perez de matr. d. 28. s. 7. n. 5. Campan. in Divers. juris Rubr. 2. de matr. d. 28. s. 7. n. 5. alique notant.

20. Inqui.

Figura) conjunctus cum Catharina in tertio gradu quinto, & modo nos num. 16. diximus de primo gradu debere obtineri declarationem illam, quam exiit Pius V. estne necesse hic, ubi consanguinitatem esse dicimus, dictam declarationem nullatenus petere, & obtinere?

Respondes, nequaquam id necessarium esse, rectè notat Leander p. 2. de Sac. d. 24. de matr. c. 1. Sanch. lib. 8. matr. d. 24. n. 32. fin. hæc declaratio petenda est, quando à Pont. sic conceditur dispensatio alienius gradus: ac pro quinto non datur dispensatio, ergo, nec danda in declaratio.

21. Quinto gradum primum in recta linea, jure irritat matrimonium, quale esset inter Patrem, & Filium, & inter Matrem, & Filium, ceterum esse fuit inter eos apud DD. ut Sanch. l. 7. de matr. d. 51. Pont. 7. de matr. d. 28. de matr. s. 7. Ceteros vero gradus in recta linea probabilis est, jure irritat, nequaquam irritare. Vnde non sequor eos, (apud Sanchez d. 28. n. 15.) qui dicunt, dirimi jure naturali matrimonium in recta linea vsque ad secundum gradum inclusivè.

§. III. Cognatio Legalis.

IN Iure Civili (sura hæc habes ap. Sanc. l. 7. disp. 63.) communi conceditur, ut quilibet possit sibi adoptare quempiam in filium, quinque positis conditionibus. Prima, ut Adoptans sit sui iuris. Secunda, ut sit vir. Tertia, ut sit potens ad generandum. Quarta, ut sit maior 25. annis, excedatque Adoptatum saltem 18. annis. Quinta, ut non possit quis adoptari in eo cognationis gradu, quo forte coniunctus est cum Adoptante, Filius v. g. naturalis Adoptantis non potest adoptari in filium adoptivum, & nepos naturalis, quamvis possit adoptari in filium, non tamen potest adoptari in nepotem, &c.

Hæc omnia implicite comprehendit vulgata descriptio Adoptionis, quæ est hæc. *Adoptio est extranea persone legitima assumptio.* Per vocem enim illam (*legitima*) notantur primæ quatuor conditiones, per vocem (*extranea*) notatur quinta, eo modo, quo iam explicatum est, siquidem hæc per illam non significatur, personam adoptatam, debere carere omni gradu naturali coniunctionis, sed solum eo, ad quem assumitur.

2. Si queras, cujus auctoritate huiusmodi Adoptio expedienda sit. Dico, eam expediri posse ex auctoritate Magistratus Inferioris Summo Principe, & posse ex auctoritate ejusdem Principis Summi: cum hoc tamen discrimine, ut facta ex auctoritate Supremi Principis (quæ consuevit proprio vocabulo appellari *Arrogatio*, estque in Iure perfectissima Adoptio, neque fieri potest, nisi Arrogans sit ætatis saltem 40. annorum) facta, inquam, sic, habeat hos duos effectus. ut Arrogatus transeat in potestatem Arrogantis, & ut sit ejus hæres necessarius, etiam ex Testamento; qui effectus Adoptioni communi nequaquam conveniunt.

3. In eodem Iure, apud eundem Sanch. Civili ex dicta Arrogatione, vel Adoptione, quam cognationem legalem appellamus, tres oriuntur dictæ cognationis species. Prima, est in linea recta inter Adoptantem, & Adoptatum. Vide mox n. 5. Secunda, in linea collateralis inter Adoptatum & filios carnales Adoptantis, legitimos tantum ex Coniunctis. disp. 32. de matr. n. 44. sed ex Pontio l. 7. matr. c. 41. n. 8. etiam illegitimos. Tertia, inter Adoptatum, & uxorem Adoptantis, & item inter Adoptantem, & uxorem Adoptati.

4. His præmissis aio. Ecclesiam approbasse has prædictas tres species cognationum, & in reverentiam, quæ ab adoptato filio debetur Patri assumenti ipsum in filium adoptatum, eas ita approbasse, ut etiam voluerit, inter illas personas iam memoratas in tribus dictis speciebus invalide celebrari matrimonium, & consequenter cognationem legalem esse impedimentum dirimens.

5. Primam speciem ex dictis, quæ est in linea recta approbavit Ecclesia, ut impedimentum dirimens in Decreto, C. ita diligere 30. quest. 5. & illud quidem, ut non solum contraheretur ab Adoptato, verum etiam ab ejus filiis, & nepotibus, qui essent in ejus potestate eo tempore quo celebraretur adoptio, duratque in perpetuum, idest etiam finita Adoptione, ut notat *ibidem*, Sanch.

6. Secundam Speciem approbavit eadem Ecclesia, ut impedimentum dirimens, in Decretalibus; sed est temporale. Finitur enim finita Adoptione.

7. Tertiam speciem approbavit Ecclesia tacite, & ex antiqua consuetudine, nam cæterum id expresse non reperitur in Iure Canonico.

8. Ex dictis duæ, ut vult Sanc. l. 7. d. 63. n. 28. personæ v. g. Titius & Maria aliàs inter se coniunctæ si ab eodem adoptatæ fuerint? Rursus Adoptans & Mater Adoptati, vide eundem *ibid.* Præterea, secundum Perez d. 30. sect. 4. num. 4. Adoptans, & filia nara ex filia Adoptiva, hæc, inquam, personæ non habent inter se cognationem legalem, quia non sunt in illis tribus speciebus num. 3. numeratis, quas solas induxit ius Civile, quasque approbavit Ecclesia. Quare illæ poterunt inter se validum inire matrimonium.

M

g. Benigna

eos, qui usque ad quartum, nec eos, qui usque ad septimum, nec eos, qui usque ad infinitum, ita, ut hi potestem afferant nunc Adamum, si resurgeret, non posse ullam ducere ex mulieribus Univerſi, quia omnes sunt ab illo per lineam rectam descendentes, quæ, & similia videri possunt apud Sanch. aliosque citatos.

22. Quoad lineam transversalem, nullum ejus gradum dirimere matrimonium de iure naturæ etiam inter fratrem, & sororem, sed solum iure Ecclesiastico, mihi item probabilius videtur. Id, quod vide apud eundem, scilicet Pontium l. 7. c. 32. citantem S. Th. Sorum, Alensero, G. Hart. d. 17. de matr. diff. 5. Perez loc. cit. sect. 5. aliosque, quamvis non negem Vasquez, Sanch. Reb. Va. len. quos sequitur, citatque Bonac. de matr. q. 3. p. 5. §. 1. n. 12. aliosque Doctissimos viros putare, primum gradum in linea hæc transversali dirimere matrimonium iure naturæ, qualis est inter fratrem & sororem.

§. II. Cognatio Spiritualis.

Hæc est vinculum, seu connexio inter aliquas personas procedens ex regeneratione spirituali, idest est Baptismo, vel Confirmatione, nam ex aliis Sacramentis ejusmodi cognatio nequaquam oritur.

1. Ea autem multipliciter oriebatur ex iure antiquo: hodie tamen redacta est à Tridentino, sess. 24. de Reformatione, cap. 2. lege Sanch. l. 7. d. 54. num. 9. fuisse explicantem locum hunc Tridentini ad quatuor capita. Nam Primò, contrahitur nunc cognatio spiritualis à Baptizato, vel Confirmato cum Baptizante, vel Confirmante.

Secundò, ab eodem Baptizato, vel Confirmato cum Patrino, vel Matrino (Compare, & Commare) & hæc duæ cognationes vocantur Paternitas, vel Filiatio utque spiritualis, quasi is fiat filius illorum per regenerationem spiritalem.

Tertiò, à Patrino, vel Matrino cum Patre, & Matre Baptizati, vel Confirmati.

Quartò, à Patre & Matre Baptizati cum ipso Baptizante, vel Confirmante, & hæc præterea duæ vocantur Comparternitas, quasi hi fiant simul Patres Baptizati, vel Confirmati.

Breviter in Baptismo (idem in Confirmatione) Baptizatos spiritualiter coniungitur cum Baptizante, & cum Patrino, vel Matrino per Filiationem, Pater vero, & Mater ejusdem Baptizati coniunguntur cum eodem Baptizante, & cum Patrino, vel Matrino per Comparternitatem.

3. Quæ speciatim requiruntur, ut hæc spiritualis cognatio nascatur, & alia valde plura ad hanc cognationem pertinentia dixi satis de Baptismo, l. 2. de Baptismo. c. 4. §. 2. a. num. 19. Illud vile est, vel addere, vel recolligere, si quis baptizet, vel confirmet, vel sit Patrinus necessarius Baptizatum, vel Confirmatum esse filium huius, vel illius, adhuc contrahere, ut vult Aversl. quest. 16. de matr. sect. 2. Ver. Habet hæc spiritualis, cum his cognationem, ignorantia enim non valet impedire id, quod Ecclesia ejusmodi actionibus adnexuit.

4. His præmissis, Affero cognationem spiritalem prædictam, esse impedimentum dirimens matrimonium, contrahendum à personis, inter quas eam esse iam diximus n. 2. idque ex Iure Ecclesiastico, non autem ex Iure Naturali, vel Divino, ut clare constat ex Sacris Textibus. Toti tit. de Cognat. spirit. c. 30. quest. 1.

5. In hac autem cognatione spirituali non numerantur gradus aliqui, sicut in præcedenti cognatione naturali numeravimus, sed solum coniunctio, & impedimentum est inter personas prædictas, eaque in perpetuum, hoc est, etiam si moriatur persona, ratione cuius illa coniunctio contracta fuit, ut cum communi docet Sanch. loco cit.

6. Si eadem cognatio forte superveniat Matrimonio iam contracto, an impediat petitionem, vel redditionem debiti conjugalis, dixi prioribus, cum de Baptismo l. 2. de Baptismo c. 2. §. 2. n. 10. & c. 4. §. 2. n. 17.

Pars III.

9. Benigna autem interpretatio quorundam non est silenda. Nonnulli, ut Toller. l. 7. c. 4. Pont. l. 7. matr. cap. 4. 1. iustinent hoc impedimentum induci, tum ab Arrogatione, quam explicui n. 2. tum ab Adoptione, quia Ecclesia adnexuit hoc impedimentum absolute Adoptioni, ut utraque verè Adoptio est: Sanchez tamen benignius l. c. n. 9. Coninch. d. 3. n. 4. 4. Perez loc. cit. sect. 2. Aversa 7. 16. de matr. sect. 3. Ver. At vero, Vbi plures citat, alique putant, solam prædictam Arrogationem parere cognitionem cui Ecclesia coniunxit impedimentum, quia Matrimonium est ius valde favorabile, unde ejus impedimenta sunt strictè interpretanda, quæ stricta interpretatio tunc in re, de qua loquimur, fiet, quando nomine Adoptionis, cui ejusmodi impedimentum adiungitur, intelligatur una illa Adoptio, quæ est perfectissima, id est Arrogatio, non autem quæcunque. Profecto utramque sententiam probabilem esse, insinuari non possum.

10. Inquires, Cognatio hujusmodi legalis superveniens matrimonio iam contracto privare iure petendi, vel reddendi debitum coniugale?

Respondeo. Nequaquam cum Sanch. l. c. num. 19. quia nulla apparet lex Canonica hanc privationem inducens.

CAPVT VI.

Impedimentum Quintum.

CRIMEN.

Non quodvis Crimen, sed solum illud, quod est contra fidem Matrimonii, & ex quo timeri possit coniugis five viri, five uxoris occisio, est impedimentum dirimens. Quod certè quadruplex est.

PRIMUM CRIMEN.

§. I. Conspiratio cum occisione Coniugis, sine Adulterio.

1. Si Titius v. g. qui est Berte coniu, conspiraret cum Catharina ad interficiendam Bertam, sequaturque ex ea conspiratione ejusdem Berte interfecio, nascitur impedimentum dirimens inter Titium, & Catharinam. Idem dicendum, si Berta conspiraret cum Caio v. g. ad occidendum Titium, quia in hoc Canones, tum de occisione vxoris loquuntur, tum de occisione viri. Ita Sanch. l. 7. de matr. d. 8. n. 8. contra paucos. Quare, ut hoc impedimentum enascatur, non requiritur ullum affuisse adulterium inter Titium, & Catharinam, cum c. 1. de Conuers. c. Si quis vivente 31. n. 1. satis sit ipsa una conspiratio cum dicta occisione secuta, tametsi in aliis tribus criminibus mox explicandis, requiratur præterea commissum inter dictas personas adulterium.

2. Nota insuper tria. Primum conspirationem fieri debere à prædictis ex intentione ineundi inter se matrimonium. Qui igitur ex alio motivo conspirarent, puta ex odio, vel ex spe successionis, &c. & post commissam occisionem superveniret voluntas contrahendi matrimonium, non enascetur in ipsis impedimentum. Lege Sanchez l. 7. d. 7. n. 13. Pont. l. 7. c. 4. §. n. 4.

3. Rectè item Pontius loc. cit. notat, illam intentionem ineundi inter se matrimonium debere esse exterius explicatam: Sienim solum mente retineretur hoc impedimentum non confurgeret, quia non adesset conspiratio duorum.

4. Nota Secundò, eam conspirationem satis haberi, si coniux, five consilio, five mandato, five alia conspiratione auxilium afferat ad mortem. Rati habitio autem sola subsequens occisionem, ideo non sufficit, quia iura de Rati habitioe non loquuntur.

5. Nota Tertio, mortem debere esse secutam, quia poena, nisi aliud exprimat, imponi semper intelligitur delicto completo. Non sufficit ergo secundum Pont.

l. c. attentatio, immo, nec vulnus, si id sufficiens fuisset ad afferendam mortem, sed ea contenta culpa, vel ignorantia Medici.

SECUNDUM CRIMEN.

§. II. Adulterium cum occisione sue maris conspiratione.

1. Si idem Titius Berte, etiam si sit ejus vir per Matrimonium tantummodo ratum, committat cum Catharina adulterium, alter autem horum adulterum etiam sine consensu alterius, mortem parat Berte. Ad ipsa sequatur mors (c. Significavit nobis, de ex. p. d. c. enascetur impedimentum dirimens matrimonium inter Titium, & Catharinam. Dicitur est etiam per Matrimonium tantummodo ratum) quia etiam tunc est periculum adulterium, ut docemus omnes. Idem dicendum, si committat adulterium cum Caio.

2. Nota hic quatuor. Primum, machinationem mortis Berte iam secuta fieri debere ex intentione docendi Catharinam, ita Sanch. l. c. Quare si fiat ex intentione docendi v. g. vivendi, vel docendi aliquam fratrem, non tam, vel ex simili alia causa, non confurget impedimentum. Semper tamen in foro externo præsumetur, ut in idem l. c. n. 19. intentio docendi hanc, quod occidit, contrahere esse ea, cum qua adulterium perpetrat.

3. Nota Secundò, esse quæstionem An hæc prima intentio debeat fuisse explicata ei, cum quo intenditur lebrari matrimonium? Et aio, ita doceri à Pont. l. c. afferente D. Thom. & dicente esse sententiam communem Doct. sed proflus non acquiesco. Negat enim respondendum est cum Aversa, de matr. q. 18. §. 4. 1. Tertio, Rursus, quia in hoc secundo crimine non requiritur conspiratio duorum, sicuti requiritur in primo præcedente.

4. Nota Tertio, Adulterium, five præcedat mortem, chinationem, five sequatur, sufficiens esse ad contrahendum impedimentum ex hoc secundo capite.

5. Hinc, si prædictus Titius mandasset Sieniam occideret dictam Bertam ex intentione docendi Catharinam, & post ejusmodi mandatum, ante mortem Berte committeret adulterium cum Catharina, committeret impedimentum: non verò confurget, si cum dicta Catharina copulam habuisset post Berte mortem. Ita Sanch. l. c. n. 10. in simili de committente adulterio post propinatum venenum.

6. Nota Quarto, nonnulla circa adulterium hæc. Primo enim non sufficiunt oscula, ut habet Sanchez l. c. Coninch. d. 3. n. 62. vel tactus torpes, sed requiritur copula consummata. Secundò, requiritur adulterium male respectu viri, quæ, id est, non solum prædicti Titii, sed etiam Catharinæ debet esse notum ipsam Titii esse vxoratum, si enim Catharina putet Titium esse conjugatum, copula, quam cum Titio habet, est adulterium in se, & respectu ipsius Titii, qui iam scit se conjugatum esse, sed non respectu Catharinæ quæ putat ipsum Titium esse solum. Quare tunc non oritur impedimentum, ita plures ut Sanch. l. c. n. 12. Aversa l. c. 1. 1. v. loquendo, Coninch. d. 3. n. 61. Perez d. 3. §. 1. 1. d. 4. de sponsal. p. 12. n. 8. contra Pont. l. 7. c. 4. §. n. 4. 1. 1. rentem sufficere, etiam si malitia adulteri non sit ipsi occisori. Tertio, non sufficit, totum Adulterium formaliter tale ex sola conscientia et ratione. Hinc si Titius, & Catharina putent Bertam vivere, cum tamen sit mortua, vel putent inter Titium, & Bertam esse matrimonium, cum tamen ob aliquod impedimentum verum non sit, Adulterium Titii cum Catharina non sufficit ad inducendum hoc impedimentum. Ratio hæc trium est, quia iura in re oiosa sunt, unde præsumuntur de vero adulterio, quod omni ex parte verè, & adulterium sit.